

Institutionen för lingvistik och filologi

Detta dokument innehåller ämnesmiljöernas/utvärderingsenheternas utvärderingsrapporter i samma ordning som de behandlas i bedömarpanelens utlåtande (SPRÅKFAK 2018/13). För institutionen som helhet följer här några sammanfattande kommentarer vad gäller bedömarutlåtandets innehåll och ämnenas resp. institutionens planerade åtgärder.

Bedömarutlåtandets slutsatser vad gäller institutionen som helhet är konkret och tydligt formulerade: de fokuserar på samordning och uppstramning vad gäller kurser, seminarier och forskningsmiljöer. Samma typ av förslag återkommer i utvidgad form för fakulteten som helhet och pekar på så sätt ut möjliga vägar framåt. En studierektor för forskarutbildningen tillsattes i augusti, så det problemet har åtgärdats. Övriga åtgärder som föreslås fokuserar genomgående på doktorandperspektivet, men här saknas en punkt som doktoranderna vid institutionen lyfte i sitt möte med bedömarpanelen: oklarheterna vad gäller svenska respektive engelska som arbetsspråk. De workshops om språkpolicy och språkpraktiker som Fakultetens kommitté för lika villkor anordnar nu under hösten är därför mycket välkomna.

Till skillnad från den institutionsgemensamma delen av utvärderingen framstår de ämnesspecifika delarna i flera fall som osystematiska, ojämna och rentav ytliga. Detta har lett till reaktioner som går bortom själva utvärderingens fokus och istället handlar mer om ekonomi och övergripande strukturer som uppfattas som problematiska. Detta är olyckligt, eftersom uppmärksamheten då faller på andra saker än det utvärderingen ska handla om: möjligheten att erbjuda en kvalitativ forskarutbildning. Kanske kan detta vara en lärdom för kommande utvärderingar: att även bedömargrupper behöver arbeta utifrån tydliga instruktioner, okontroversiella checklistor och kriterier.

Trots denna kritik av själva utvärderingen förefaller det finnas en gemensam vilja att samarbeta för att skapa goda förutsättningar för en bra forskarutbildning vid institutionen. Detta gäller inte minst möjligheten att revidera allmänna studieplaner vad gäller antal hp och förslag på gemensamma kurser och/eller seminarier: här erbjuder ämnenas rapporter en mycket god grund för kommande diskussioner om samordning, vilka bör föras gemensamt vid institutionen och/eller på fakulteten för att undvika alltför snabba och individuella lösningar.

”Det finns mycket att bygga på”, avslutas bedömarutlåtandet, och det tror jag verkligen att det gör. Men avgörande för en positiv utveckling framöver är ansvarstagande på samtliga nivåer, från enskild doktorand och handledare till ämneskollegier, institution och fakultet. Alldeles oavsett ekonomiska förutsättningar går det att skapa god kvalitet och goda arbetsvillkor för doktoranderna, även om det krävs både energi och kreativitet.

Ingela Nilsson, studierektor för forskarutbildningen, 5 oktober 2023

Institutionen för lingvistik och filologi

Datorlingvistik

Som ett led i utvärderingen av forskarutbildningen har ämnet utfört en självvärdering under hösten 2021 i vilken samtliga handledare, doktorander och examinatorer på forskarutbildningen inom ämnet deltog. Ämnet har också medverkat i ett möte med bedömarpanelen den 5 april 2022 där alla examinatorer och två av ämnets tre doktorander medverkat under en timme för att diskutera utbildningens svagheter och styrkor i en SWOT-analys, initierat av panelen. Denna rapport har utarbetats av ämneskollegiet i samråd med ämnets doktorander.

Reflektion kring självvärdering och bedömarutlåtande

Ämneskollegiet är nöjt med slutsatserna i utvärderingen av forskarutbildningen i ämnet. Självvärderingen gav möjlighet att diskutera forskarutbildningens upplägg, innehåll och utformning från såväl handledar- som doktorandperspektiv.

Bedömarpanelen skrev i sitt utlåtande att forskarutbildningsämnet i datorlingvistik har *“brett utbud, bra lärare, bra doktorander (stark internationell rekrytering), reading groups som studieform, paper clinic som stöd för publiceringsförsök, framgångsrik konkurrens om externa medel, intressanta och väl fungerande internships med företag under utbildningen”*.

Utvärderingen fann att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund och att forskningen bedrivs på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar. Doktoranderna får bred kunskap om ämnet och utbildningen möjliggör detta genom individuell anpassning i utbildningens utformning, vilket också bedömarpanelen uppmärksammar i sin rapport. Doktoranderna publicerar årligen på internationella konferenser med peer review från start och får en gedigen träning i både nationella som internationella sammanhang. Detta främjar intellektuell självständighet. Doktoranderna får dessutom god träning i att muntligt och skriftligt presentera sitt arbete och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället. Läsgrupper och de s.k. “paper clinics” som bedömarpanelen också uppmärksammat som eftersträvarsvärda exempel är undervisningsformer som bidrar till träning i att diskutera forskning i dialog med andra. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt, något som bedömarpanelen också framhåller som eftersträvarsvärt.

Doktoranderna känner sig inkluderade och har en aktiv roll i gruppen samt i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande. Doktoranderna är nöjda med den psykosociala arbetsmiljön i gruppen. Lika villkors-perspektiv beaktas genomgående i verksamheten och det internationella perspektivet är starkt.

Vi anser att antalet handledare och lärare och den sammantagna kompetensen (vetenskapliga och pedagogiska) är solid och står i proportion till utbildningens nuvarande volym och borrar för en fortsatt hög kvalitet på både kort och lång sikt. Alla handledare har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens och är själva aktiva forskare. Lärarkapaciteten är tillräcklig med nuvarande utbildningsvolym sedan en tid tillbaka tack vare rekryteringen av två biträdande lektorer även om vi på sikt gärna skulle vilja se en ökad utbildningsvolym för att ge fler möjlighet att doktorera i ämnet givet det ständigt ökade samhällsbehovet och den goda anställningsbarheten av våra nydisputerade.

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

Ämnet håller med i panelens bedömning att fler institutions- och/eller fakultetsgemensamma kurser skulle stärka forskarutbildningen. Ämnet önskar en gemensam kurs i forskningsetik från datahantering till publiceringsstrategier, som ämnets lärare gärna bidrar till att utforma och medverka i.

Ett problem som lyftes i samtalen med bedömarpanelen är bristen på adekvat datorinfrastruktur, i synnerhet storskaliga beräkningsresurser. Ämnets lärare ingår i olika kommittéer och forum för att bistå och driva på utvecklingen av bättre datorinfrastruktur.

Systematisk utvärdering av kurser på forskarutbildningsnivå saknas idag. Ämnet vill delta i en gemensam modul som möjliggör detta. Vi önskar också att studierektor för forskarutbildningen återupptar de årliga medarbetarsamtalen med doktorander för att fånga upp eventuella problem på kurser och i handledning.

Övriga kommentarer

Grekiska resp. grekiska med inriktning mot bysantinologi

Reflektion kring självvärdering och bedömarutlåtand

Att skriva självvärderingen var en nyttig erfarenhet: vi fick tillfälle att reflektera över utbildningens nuvarande form och vad vi skulle vilja förbättra. Bedömarutlåtandet var däremot impressionistiskt och vagt, om än positivt; till exempel är påpekandet att "en person har fått anställning på Handelshögskolan" missvisande, eftersom det handlar om en 2-årig postdok. Det ämnesspecifika bedömarutlåtandet gav oss därför inte så mycket nytt att fundera över. Vi kommer att fortsätta att arbeta strategiskt med långa perspektiv vad gäller extern finansiering (även för att få in fler doktorander) och tvärvetenskapliga samarbeten.

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

Vi har inga planerade åtgärder som berör ämnet snarare än institutionens eller fakultetens samordning. Bedömarutlåtandet tar upp flera intressanta åtgärder som rör t ex samordning av kurser, seminarier och allmänna studieplaner, och vi är beredda att delta i det arbetet men har ingen tidsplan ur ämnets synvinkel. Eftersom ämnet har gått in med studierektor för FU (Ingela Nilsson) har vi så att säga redan åtgärdat vårt eget önskemål om uppstyrning.

Övriga kommenterar

Inga övriga kommentarer.

Denna rapport har beretts i kollegiet bestående av handledare och doktorander i grekiska.

Angående den sammanfattande bedömarutlåtande av forskarutbildningsämnena från 16/8 i år har vi i indologi följande funderingar:

1. Reduktion av kurser ska funderas, d.v.s. reduktion av högskolepoäng i forskarutbildningen från 90 till 60, men bäst är att gemensamt fatta beslut i språkämnen.
2. Forskningsämnena i indologi har varit mer eller mindre filologisk/kulturhistorisk än lingvistisk inriktade. Vi skulle försöka sätta upp mer sammanarbete mellan olika ämnen inom institutionen angående litteraturbaserade forskningsarbete.
3. Gemensamma seminarier Iranistik/Indologi är önskvärda, men inte som rutin.
4. Institutionen är drabbat av budgetproblem, men antalet doktorander i språkämnen är redan på minimum, i synnerhet i indologi var där finns bara en doktorand just nu. Det är svår begripligt att vi är tvungen att dra ner i forskarutbildningen. Utlysningen för den andra doktorandplatsen är redo att publiceras. Processen skulle komma igång snarast möjligt.

Hälsningar, Heinz

Utvärderingsrapport: Indologi, inriktning mot jämförande indoeuropeisk språkforskning. Institutionen för lingvistik och filologi

Enligt Språkvetenskapliga fakultetens modell för kvalitetsuppföljning och utbildningsutvärderingar ska varje utvärderingsenhet utöver en självvärdering författa en kort utvärderingsrapport till vilken bedömarpanelens utlåtande bifogas (SPRÅKFAK 2018/13). Rapporten ska omfatta nedanstående rubriker och får inte överstiga två sidor.

Reflektion kring självvärdering och bedömarutlåtande

Här nedtecknas de slutsatser som ämnet drar mot bakgrund av självvärderingen och bedömarutlåtandet. Detta kan t.ex. göras genom att synliggöra utbildningens styrkor respektive svagheter och utvecklingsområden. Ämnet uppmanas att inte försöka bemöta utan snarare resonera kring eventuella skillnader mellan självvärdering och bedömarrapport med avseende på fokus, perspektiv och förslag till utveckling av ämnet.

Bedömarutlåtande konstaterar att det finns ”bred kompetens, såväl specialiserad som generell” inom Indologi och – glädjande för ämnet – att ”det är en dynamisk tid med flera möjligheter för framför allt **jämförande indoeuropeisk språkforskning** ...

Det som följer sedan är däremot svårförståeligt (både grammatiskt och innehållsligt), nämligen att meningen fortsätter ”... mot kulturella studier och områdesstudier.”

Sistnämnda avser troligen Indologi med inriktning mot hindi. Jämförande ie. språkforskning kan inte gärna knytas till områdesstudier, inte riktigt till kulturstudier heller, ämnet är ju i grunden en (historisk) lingvistisk disciplin.

Bedömarutlåtandet återspeglar problemen med de på ett konstodlat sätt sammanslagna ursprungligen två separata forskarutbildningsämnena. Tyvärr tar utlåtandet inte upp den uttalade och under panelmötet framförda önskan att separera de två forskarutbildningsämnena igen. Även det följande blir därför svårbegripligt: ”... det diskuterades möjligheten att jämförande indoeuropeisk språkforskning skulle kunna gå samman med lingvistik. Detta skulle få en vitaliserande effekt.” och sedan ”En annan möjlig väg vore att slå ihop indologi med iranska språk.” Det handlar i själva verket inte om alternativa möjligheter utan om komplementära.

Bedömarpanelens notis ”Man vill gärna se en omgjord studieplan som är mer generell och samordnad med övriga forskarutbildningsämnena på institutionen.” Oklart vem som menas med ”man”, men påståendet kan inte avse forskarutbildningsämnet Jämförande ie. språkforskning, som har en omgjord studieplan som är ”mer generell och samordnad” med t.ex. lingvistik, turkologi och datorlingvistik.

Bedömarpanelens kritiska fråga angående samarbete över fakultetsgränserna är inget som ämnet kan lösa. Här bör snarare institutionen respektive fakulteten agera.

Faktumet att doktoranden undervisar upp till 20 % är – när det gäller forskarutbildningsämnet Jämförande ie. språkforskning – inte på grund av personalbrist utan på grund av att doktoranden med sin specialkunskap tillför mycket välkommen bredd och djup i utbildningen, samtidigt som hen får yrkeslivserfarenhet och en bra merit i CV:t.

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

Här anges de åtgärder och utvecklingsinsatser som ska genomföras på ämnesnivå som ett resultat av utvärderingen. Varje åtgärd/insats bör beskrivas så att det tydligt framgår (i) vad som ska göras, (ii) varför detta är viktigt att göra, (iii) vem som ansvarar för att åtgärden implementeras, (iv) när åtgärden ska vara implementerad.

Svårt att yttra sig:

- 1) Ämnet har utförligt beskrivit punkterna (i) och (ii) i sin självvärdering.
- 2) Punkterna (iii) och (iv) kan inte realistiskt besvaras med tanke på att institutionsstyrelsen i princip har beslutat att föreslå att stympa indologi-ämnet respektive lägga ner ämnet Jämförande ie. språkforskning.

Övriga kommentarer

Ämnet noterar med glädje att redan pågående samarbete med lingvistik i alla fall nämns i samband med utlåtandet om forskningsutbildningsämnet lingvistik. Under panelsamtal diskuterades även Jämförande ie. språkforskningens pågående samarbete med LAMP, Stockholm och Köpenhamn, samt planerade samarbete med arkeologi, religionshistoria och genetik inom Circus.

Iranska språk

Reflektion kring självvärdering och bedömarutlåtande samt planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

Panelen finner att de flesta ämnen "reflekterar i mycket liten utsträckning kring möjligheter och hot. Nära sammanhängande med detta är bristen på en övergripande vision, långsiktiga mål och strategiska prioriteringar." När det gäller iranska språk lever vi ständigt i en värld av möjligheter och hot och vi försöker manövrera hoten och göra det bästa av de möjligheter vi ges. Dock noterar vi med sorg att våra möjligheter till forskning drastiskt kan komma att reduceras inom en snar framtid (se nedan). Det faktum att vi inte har fått anta någon ny doktorand på flera år är redan ett stort problem. Vi har också en tydlig vision att fortsätta arbeta för en fredlig och demokratisk utveckling i områden där iranska språk talas, inklusive språkliga rättigheter för regionala folkgrupper som kurder, gilaker, mazandaraner och balocher.

Skrivandet av självvärderingen innebar en betydande belastning i en situation då ämnet redan har otillräcklig bemanning i form av få tillsvidare anställda och förhållandevis många timplärare. När självvärderingen skulle författas hade vi nyss lyckats rekrytera en kurdisk lektor efter en ovanligt lång och komplicerad rekryteringsprocess och vi hade samtidigt en doktorand i slutfasen av avhandlingsarbetet. Lyckligtvis fick jag viss assistens med arbetet men det visade sig att medlen för denna assistens togs ur iranska driftmedlen, något jag inte var medveten om då jag beviljades denna hjälp.

Rent allmänt finner panelen att doktoranderna kan hama i ett alltför tätt beroeneförhållande till sina handledare. Det är naturligtvis en risk i ett ämne som Iranska språk. Hittills har det inte uppstått några sådana situationer där doktorander har efterfrågat byte av handledare, men vid en eventuell situation av detta slag är det oerhört viktigt att bemanningen bibehålls på befintlig nivå och att lektoratet i persiska återbesätts så att antalet möjliga handledare bibehålls (se nedan).

Bedömarna finner att det inom iranska språk "finns en bredd och ett utbud av språk som det är ovanligt att det undervisas i på universitetsnivå, även internationellt sett. Ämnet bedriver utåtriktad verksamhet och har uppnått synlighet. Under forskarutbildningen får doktoranderna ta del av strategier för ansökningar av externa medel."

Jag vill framhålla att två av de tre personer som disputerat senast har fått externa medel för vidare forskning. Maryam Nourzaei som disputerade 2017 har fått inte mindre än tre externa projekt (VR, RJ, ELDP), av vilka hon var tvungen att tacka nej till ett. Jaroslava Obrtelová har också fått en internationell postdoc (VR).

Miljön är naturligtvis i viss mån liten, men mera problematiskt är att den nu helt håller på att strypas då Iranska språk inte har erbjudits möjlighet att anta någon ny doktorand på flera år. Vi har sedan mer än ett år endast EN finansierad doktorand.

För att stimulera delagande i seminarier anordnade vi i juni 2022 en workshop med temat "Definiteness in Iranian languages" med medverkan både från egna postdoc-anställda och internationella forskare. Vi kommer att ta ytterligare sådana initiativ och planerar en workshop med ett litteraturvetenskapligt tema inom kort. På detta sätt kan vi knyta samman egna doktorander och forskare med internationella forskare. Eftersom vår miljö är förhållandevis liten ger dessa kontakter nödvändig stiumlans som i viss mån inte erhålls i de ordinarie seminarier inom ämnet iranska

språk. Vi har alltså kommit långt när det gäller det som efterfrågas av panelen, dvs. samarbete med andra ämnen inom fakulteten och även internationellt (iranska språk undervisas endast i Uppsala). Men vi hade deltagare i workshopen även från Stockholms Universitet, Inst. f. lingvistik. För de doktorander som vi har finns också möjlighet att delta i olika seminarier anordnade bl.a. av LILAE och UPPLADOC, samt i våra egna seminarier.

Vi har alltså gjort vissa nya satsningar för att komma tillrätta med det faktum att seminariedeltagarna arbetar med flera olika forskningsämnen och forskningsmetoder. Att reducera doktorandernas kursdel är en annan åtgärd som efterfrågas. Dock finns det här ett problem, nämligen att om vi betydligt reducerar kursdelen inom forskarutbildningen kommer utbildningen att bli smalare och våra doktorer kommer att ha en begränsad kompetens att undervisa de olika kurser som ingår i kursutbudet i Iranska språk. Eftersom det i nuläget endast finns EN lektorstjänst i persiska (och en i kurdiska) måste en person som innehar lektoratet vara kompetent att både undervisa i språkvetenskap och litteraturvetenskap, samt också ge delkurser om Irans historia och religioner. Om doktorandutbildningen blir alltför smal kommer en potentiell lektor som rekryteras inom Sverige (och har fått sin utbildning i Uppsala) endast att kunna ge ett begränsat antal kurser. Nu har dock ytterligare ett hot uppstått, nämligen att lektoratet i persiska ev. inte kommer att återbesättas, vilket skulle innebära ett oerhört hårt slag både mot grundutbildningen och forskarutbildningen i Iranska språk.

Som ansvarig för forskarutbildningen vill jag påpeka att flera doktorandkurser redan profileras direkt mot avhandlingarbetet och delar av de skriftliga redovisningarna som skall genomföras inom dessa kurser kan ingå i doktorsavhandlingen. Vi lägger också in seminariepresentationer som delredovisningar av doktorandkurser. Vi är naturligtvis beredda att se över kursutbudet och diskutera möjligheten att profilera ytterligare kurser direkt mot avhandlingen. Tilläggas bör att den pedagogiska kursen ger prolongation och att alla doktorander uppmuntras ta den.

Panelen noterar att "i flera delar av Mellanöstern där forskningen genomförs har det blivit en allvarlig säkerhetsrisk att bedriva fältforskning och dokumentation av "statslösa" språk." Detta problem kvarstår. I skrivande stund är det omöjligt att förutse den politiska utvecklingen i Iran, men det är inte sannolikt att politisk stabilitet skall uppnås inom någon snar framtid. Vi arbetar dock vidare utifrån de förutsättningar som råder. Det måste påpekas att forskning kring iranska språk INTE kommer att bli mindre viktig i Sverige med tanke på att vi inom kort kan ha nya flyktingströmmar från Iran. Det är också viktigt att framhålla att Uppsala har nationellt ansvar för persiska och kurdiska och att utan ett lektorat i vardera språken är det omöjligt att ta detta ansvar på ett adekvat sätt, då det skulle innebära att professorn i ämnet måste lägga stora delar av sin tjänstgöring på grundutbildningen. Detta skulle i sin tur få allvarliga konsekvenser för forskarutbildningen.

Kommentarer till utvärderingsgruppens utlåtande – Latin

Reflexion kring självvärdering och bedömandeutlåtande

Rapporten innehåller så många fel och vantolkningar att vi ser oss tvingade att korrigera dem. Den inleds med påståendet att ”Latinet är ett stort och brett område men ämnet är litet. Denna utmaning verkar under senare år ha hanterats främst genom att hålla fast vid professorernas egna inriktningar vid antagning av doktorander. Därmed har forskningsmiljön beskurits och möjligheter till nya perspektiv och utökat samarbete både inom och utom akademien minskat.”

Beträffande forskningsmiljön har den under vår tid snarare vidgats än beskurits. Det internationella perspektivet och kontakten med latinforskningen ute i världen har stärkts tack vare våra omfattande internationella nätverk på våra respektive områden: Uppsalalatinet har troligen aldrig varit bättre försett med internationella kontakter än nu (jfr. Självvärderingen om bl.a. gästdoktorander). – Under våra företrädare hade nästan alla doktorander ämnen som *mycket* nära anslöt till deras egen forskning inom medeltidslatin och nylatin. De texter man arbetade med var från Sverige och det internationella perspektivet var därmed obetydligt. Motsvarande begränsning gällde de ämnen som studenter skrev uppsatser om – under vår tid har studenterna däremot fått välja tämligen fritt och även efterantika ämnen förekommer.

Det efterantika latinet lever och frodas vid de andra universiteten i Sverige och vi har lovande forskare hos oss på området: dessa uppmuntrar vi på olika sätt. – Däremot var det antika latinet under lång tid försummat och där menar vi att vi har åstadkommit en nödvändig förbättring: bl.a. för att grundutbildningen, som enligt ämnets månghundraåriga tradition i huvudsak baseras på antika texter, inte helt skall förlora kontakten med den aktuella forskningen om dessa.

Vi har antagit doktorander som sysslar med antiken i vid bemärkelse, men det betyder inte att våra doktorander alltid sysslar med saker som *direkt* ansluter till vår egen forskning. Vi har haft doktorander som sysslar med språksituationen i Italien under 1:a årtusendet f.Kr., romerska kvinnonamn och bibeles: inget av detta sysslar vi direkt med, men vi har omfattande kompetens inom de relevanta områdena språkhistoria och romersk historia, epigrafik och litteratur: ett samband finns och det bör det göra. – I rapporten hävdas att ”Doktorander som antas ska hjälpa till att vitalisera ämnet och kunna tillföra andra inriktningar än professors egna specialiteter.” Vi håller med om att doktoranderna skall vitalisera ämnet, men vi håller *inte* med om att det sker bäst genom att doktorander som vill skriva om ämnen som ligger mycket långt ifrån handledarens egna intressen antas. I sådana fall blir det externa krafter som tvingas göra en betydande del av jobbet: det är enligt vår mening *inte* ett rimligt sätt att använda professorers kompetens på. I stället bör doktoranderna lära sig så mycket som möjligt av det som handledaren (-na) kan lära ut och sedan gå vidare därifrån.

Vi erbjuder en grundutbildning som fungerar väl för aspirerande forskare i andra ämnen som t.ex. historia: det är bl.a. så vi menar att samarbetet med andra ämnen i Uppsala skall skötas. Vi deltar även aktivt inom nätverket Agora, som samlar antikforskare från olika fakulteter; och vi odlar kontakter med kolleger som forskar om litteratur (Henriksén) och historisk lingvistik (Haverling).

Även påståendet att ”intresset för att stärka resurserna genom att söka externa medel verkar också vara svagt” är inkorrekt. – För det första har vi båda med framgång sökt och haft externa medel i betydande utsträckning. Även under senare år har vi båda sökt projektmedel, men då beviljande-graden för projekt på vårt område är låg blir ofta även mycket goda ansökningar utan framgång.

Henriksén söker f.n. (tillsammans med andra) medel för en studie av samtliga grekiska och romerska inskrifter i svensk ägo; och Haverling håller just nu på att skapa en tidsbegränsad tjänst (2 år med möjlighet till ett års förlängning och med tid för egen forskning) för en svensk latinist på *Thesaurus linguae Latinae* i München: Vitterhetsakademien bidrar med en större summa och resten söks av akademien och Haverling tillsammans; detta skulle ge en yngre svensk forskare möjligheter att möta en mycket rik och utvecklande internationell forskningsmiljö.

Avslutningsvis skriver man att ”det sammantagna intrycket är en forskningsmiljö som inte förmår svara mot de krav som ställs på dagens forskarutbildning”. – Innan man uttalar sig så tvärsäkert och

negativt borde man, menar vi, beakta kvaliteten i de avhandlingar (och uppsatser) som lagts fram under vår tid (liksom det faktum att vår handledningskapacitet efterfrågas vid utländska universitet).

Under rubriken "Särskilt noterbart" skriver man först "det verkar finnas oklarheter och brist på rutiner för bemanning. I självvärderingen talas det om en önskan att få ett 'rimligt arbetsschema'. Man undrar då om de anställda inom ämnet har mycket övertidstimmar. Det bör absolut ses över."

Det finns flera undersökningar som visar att universitetsanställda ofta arbetar betydligt mer än 40 timmar per vecka. Vi bedriver med en väldigt liten resurs undervisning från nybörjarnivå till forskarutbildningsnivå. Till skillnad från de andra universitet där undervisning i latin förekommer har vi en utvecklad avancerad nivå med flera olika kurser – av vilka en del kräver undervisning, en undervisning som ofta kräver betydligt mer tid att förbereda än vanliga kurser på grundnivå, vilket dock inte beaktas i tjänstgöringsplanerna. – Ett ämne som är så omfattande och brett som vårt kräver att blivande och nuvarande doktorander förbereds med en bred palett av kurser, så att de är hyfsat orienterade i ämnets olika delar och frågeställningar. En person som har doktorerat på ett antikt ämne skall t.ex. även kunna hantera en medeltida text.

Under samma rubrik fortsätter man "det verkar i övrigt föreligga psykosociala problem inom seminariemiljön, eftersom det i självvärderingen uppges att 'tonen är normalt trevlig' på seminarierna och att kritik kan 'uppfattas som elaka påhopp'. Dessa påståenden i en självvärdering fordrar en närmre granskning." – Här tycks bedömargruppen återigen tolka det vi skriver på sämsta möjliga sätt. Stämningen på våra seminarier är konstruktiv och trevlig (vilket inte alltid var fallet förr i tiden): kritik framförs, men på ett sådant sätt att den som kritiserats skall lära sig något.

Under rubriken "Kritiska frågor" skriver man först "vi får intrycket att mycket av ansvaret för forskarutbildningen läggs på den enskilda doktoranden. Under samtalen får vi höra att orsaken till att en del doktorander inte lyckas så bra är att de är 'svaga'."

Vi menar att den enskilda doktoranden i hög grad måste ta ansvar för sitt arbete – det är doktoranden som skall skriva avhandlingen, inte handledaren. Handledaren skall understödja och hjälpa till med att ge struktur åt arbetet och genom att ge goda råd av olika slag. – Det är självfallet så att inte alla studenter och doktorander är lika duktiga: vi behandlar inte folk olika av det skälet.

Man konstaterar även att "rutiner bör formuleras och följas så att doktoranderna slutför sin forskarutbildning i utsatt tid och inte tvingas förlita sig på eventuella ad-hoclösningar i form av tillfälliga stipendier för att finansiera ett utdraget slutskede av avhandlingsarbetet." – Det är förstås önskvärt att doktoranderna blir färdiga på utsatt tid och rutiner för detta finns i form av individuella studieplaner. En del doktorander föredrar dock att använda sig av vissa stipendiemöjligheter, ofta förknippade med utlandsvistelser, för att förlänga tiden och arbeta i andra miljöer. När det i något fall har behövts mer tid i slutet av arbetet har det legat både i vårt och doktorandens intresse att denne skulle ha ekonomiska förutsättningar att bli färdig så snart som möjligt. Det har vi lyckats med och doktoranderna har alla blivit färdiga inom rimlig tid efter påbörjad utbildning.

Till sist diskuterar man framtiden: "Ämnet står inför en pensionsavgång och för att påbörja ett nödvändigt förändringsarbete måste en rekrytering av en ny professor inledas omgående. Den som skall rekryteras ska vara beredd att utveckla ämnet och öppna för samarbeten och externa projekt."

Vi ser gärna att latinet i Uppsala fortsätter att ha högt kvalificerade forskare på båda tjänsterna. Beträffande det "nödvändiga förändringsarbetet" och beredskapen att "utveckla ämnet" menar vi dock det är precis det som vi har gjort – på alla nivåer inom ämnet. Samarbeten har vi också – både i Uppsala och, inte minst, med andra universitet i Europa och i USA. Vi deltar även i externa projekt (bl.a. EU-finansierade sådana) och söker pengar för sådant i Sverige.

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

Som nämndes under intervjun planerar vi att skriva om kursplanen för FU så att läsningen av texter blir mindre omfattande (från 90 till 60 hp). Därmed ändras även antagningskravet från nuvarande magisterexamen till masterexamen. Genom detta kommer doktoranderna att få mer tid att skriva på sina

avhandlingar. – Vi genomför förändringen i samförstånd med varandra och med doktoranderna under senare delen av höstterminen.

Övriga kommentarer

Hela det här utlåtandet är präglad av okunskap om vad ämnet är och av en *mycket* slarvig läsning av det som vi skriver i självvärderingen. I flera fall grundar man sin (negativa) bedömning på hur man menar att det ”verkar” vara och underlåter att ta reda på hur det faktiskt förhåller sig.

I stället för ett dokument som skulle ha kunnat hjälpa oss att se vår forskarutbildning ur andra perspektiv och ge nya impulser till att prova nya modeller i kursupplägg och handledning har vi fått en halv A4-sida som inte vittnar om något annat än en fundamental oförståelse för vad vårt ämne är i ett modernt internationellt perspektiv och om en än mindre insikt i hur forskarutbildning i ämnet kan och bör bedrivas. Det är slöseri med tid.

Gerd Haverling

Christer Henriksen

Utvärderingsrapport: **lingvistik**

Reflektion kring självvärdering och bedömarutlåtande

Utlåtandet angående FoU i lingvistik matchar självvärderingen i hög grad. Bedömarna är mycket positiva vad beträffar ämnets insatser. De berömmar särskilt vår prioritering av profilområden, externfinansiering av doktorander för att öka kritisk massa, samt våra initiativ till kursutveckling och att förnya studieplanen.

- Bedömarna delar ämnets och doktorandernas uppfattning att kursdelen bör minskas till 60 hp.
- Likt självvärderingen efterlyser bedömarna fler fakultetsgemensamma doktorandkurser. Sådana bör erbjudas bland annat i statistik (vilket är standard för FoU i lingvistik och språkvetenskapliga ämnen vid andra lärosäten), men även i forskningsetik, fältarbete osv.
- På fakultets- och områdesnivå efterlyser bedömarna bättre samordning av och information om kurser för doktorander (inkl. kurser på avancerad nivå som kan vara intressanta för doktorander). Ofta når denna information inte ut.
- Bedömarna rekommenderar även att en översyn görs på institutions- och/eller fakultetsnivå av hur undervisningstimmar räknas i doktorandernas 20 % undervisning (institutionstjänstgöring).

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser på ämnesnivå

Omedelbar ändring av den allmänna studieplanen så att kursdelen minskas från 90 hp till 60 hp och avhandlingsdelen utökas till 180 hp (ämneskollegium >> fakultetsnämnd).

Övriga kommenterar

Bedömarutlåtandet förefaller överlag vara kortfattat och något osystematiskt för de enskilda ämnena. Angående ämnet lingvistik är bedömarna mycket positiva. Däremot påpekas en rad brister och förbättringsområden på fakultetsnivå och högre upp, som bör åtgärdas där.

Utvärderingsrapport: Semitiska språk, Institution för lingvistik och filologi

Reflektion kring självvärdering och bedömarutlåtand

We agree that there is 'ett starkt engagemang' in our section. Furthermore, due to long-standing understaffing, it is indeed hard to cover teaching and therefore burn-out is a problem. This is not due to the weight of tradition, however. Semitic languages are blessed with long histories. While our research may focus more on modern varieties, education in any of these subjects must offer students an overview of the subject's breadth, including its chronological span, if we are to maintain quality and remain internationally competitive.

The focuses we offer, however, are of necessity based on our own research profiles and educational backgrounds, which are diverse. It is, for instance, not possible to change Hebrew to have a modern focus, just in order to fit the profile of Arabic, as we lack someone who could teach oral competence in Modern Hebrew. Likewise, narrowing what we offer would require some of us to teach outside our areas of expertise. Such measures would in fact rather overstretch us than relieve us.

Aramaic is not mentioned, but is the research focus of two of us. It is also the mother tongue of a large community in today's Sweden, many of whom come to study it with us. Therefore it makes sense to continue our efforts in this area.

Support from the department and faculty in working with the faculty of Theology is certainly welcome. There have already been efforts, but we hope for continuation of them with better results. Collaboration outside academia is also very much a desideratum and something we have given thought to, but is itself hampered by the understaffing. As mentioned in *Ämnesövergripande förutsättningar och utmaningar*, collaboration across subject and department boundaries would be a great help. There are many methodological issues that are shared across language subjects and hence could be taught in shared courses at various levels. This would relieve a little of the teaching burden and having our PhD students learn in bigger groups would give them a better social and academic environment.

Assyriology is certainly vulnerable, with only one teacher (a lektor). Uppsala is the only place in Sweden which offers Assyriology and has national responsibility. We would welcome a suggestion for a sustainable solution (such as a plan for additional staffing). It should be noted here that Assyriology has received external funding within the last five years totalling close to 14 million SEK.

Arabic is also becoming vulnerable, with the retirement of a professor, not to be replaced. Being the second largest language in Sweden and an official language of 25 countries, it needs reinforcement rather than cutting back.

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

The evaluation covers the functioning of our subject area as a whole, rather than specifically PhD education. Nevertheless we made some suggestions in our self-evaluation, which there is no need to repeat here. We would be interested in the EU funding which the evaluators mentioned and will find out more about this.

Övriga kommenterar

Utvärderingsrapport: Sinologi, Institutionen för lingvistik och filologi

Reflektion kring självvärdering och bedömarutlåtande

Precis som bedömarutlåtandet anger har sinologin: ”tänkt nytt och byggt upp ämnet från scratch”, och haft fördel av att ”inte vara tyngd av traditioner när man vill göra prioriteringar och strategiska val.” Vi har kunnat bygga upp en utbildning från grunden, som vi anser motsvarar de krav som bör ställas på en utbildning på forskarnivå i ämnet idag, och med fokus på att säkerställa att doktoranderna inhämtar såväl fördjupade kunskaper inom sitt forskningsområde som de bredare ämneskunskaper och generella färdigheter och förmågor etc. som de kan behöva i sitt framtida yrkesliv, som lärare och forskare inom akademien, eller i ett yrkesliv utanför denna. Vi har ett gott samarbete inom ämnet och arbetar kontinuerligt med att utveckla utbildningen vid UU och genom nationella och internationella samarbeten (såsom vi redogjort för i Självvärderingen).

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

Vad gäller konkreta planerade åtgärder vi kommer vi att integrera Lika villkor och Hållbarhet i kursinnehåll, utformning och genomförande av utbildningen såsom vi utförligt beskrivit i Självvärderingen (s. 22-23). Det gäller främst kurserna Introduktion till sinologisk forskning 7.5 hp, Klassisk kinesisk litteratur, 15 hp, samt Modern kinesisk litteratur, 15 hp. Åtgärderna kommer att genomföras av kursansvarig lärare vid nästa kurstillfälle.

Vad gäller utvecklingsinsatser bör vi förtydliga att vi inte har planer på att initiera direkta samarbeten med Utrikesdepartementet eller säkerhetspolitiska verksamheter (som det kanske kan uppfattas när man läser i bedömarutlåtandet). Dessa myndigheter och ett antal forskningsinstitut är möjliga arbetsgivare för våra doktorander utanför akademien (som t.ex. analytiker). Vi har ett samarbete med Institute for Security and Development Policy, Stockholm China center, om en ny praktikkurs på 15 hp i utrednings- och analysarbete för mastersstudenter. Kursen beräknas starta HT 2023 (kursplanen är beslutad av Inst. styrelsen), och efter genomförandet kommer ämneskollegiet att diskutera utfallet av denna, samt huruvida vi bör införa en sådan praktikkurs även i utbildningen på forskarnivå.

Vi inbjuder, som det står i bedömarutlåtandet, mastersstudenter att delta i högre seminarier. När det gäller forskningsetik inkluderar vi fr.o.m. i höst även studenter som skriver kandidatuppsats. Den 12 september inbjöd vi dessa studenter, studenterna på avancerad nivå, doktoranderna och samtliga lärare i ämnet till ett seminarium som innehöll en introduktion till forskningsetik, etikprövningsnämnden och utmaningar och strategier för forskningssamarbeten utanför EU, såsom det beskrivs i t.ex. European Commission, *Tackling R&I foreign interference*, January 18, 2022.¹ Det ”yttre hot” som togs upp i bedömar-

---

¹[Tackling R&I foreign interference - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](https://publications.ec.europa.eu/publication-detail/-/publication/00000000-0000-0000-0000-000000000000)

utlåtandet var ”de ökande svårigheterna med att bedriva fältforskning i Kina” (s. 9). Våra doktorander bör inför framtida yrkesutövning inom/utom akademien vara medvetna om forskningsetiska problem som kan uppstå gällande forskningssamarbeten med t.ex. Kina i dagens alltmer polariserade värld. Vår plan är att ge ett seminarium om forskningsetik varje höst med introduktion och diskussion om dagsaktuella frågor. Vi har inte lärarresurser att ge en 7.5 hp kurs i forskningsetik och hoppas på en framtida fakultetsgemensam kurs.

Övriga kommentarer

Precis som bedömarutlåtandet anger (s. 9) finns det behov av att rekrytera en medarbetare för forskning och undervisning i det kinesiska språket och litteraturen i äldre tid (dvs. i ”klassisk kinesiska”, inte i det snävare ”medeltidskinesiska” som det står i utlåtandet, det kan bero på att vi vid panelbesöket inte uttryckte oss tydligt om vad vi menade gällande omfattning på språkkunskaper). Detta är viktigt för att säkerställa att kompetens på detta område finns vid framtida pensionsavgångar. Inom ämnet gör vi även bedömningen att det av samma skäl är angeläget att rekrytera en doktorand inom kinesisk lingvistik. De senaste tre decennierna har endast ett fåtal doktorander i Sverige valt att forska om dessa ämnen och på sikt kan detta påverka inte bara forskningen utan även tillgången på lärare.

I bedömarutlåtandet tar man upp doktorandperspektivet i samtliga utbildningar på forskarnivå och skriver att ”En del forskarutbildningsämnen har 90 högskolepoäng i kursdelen och detta upplevs av de allra flesta som för mycket” (s. 13). Ämnet sinologi har en bred definition och innefattar ämnen inom humaniora, språk och samhällsvetenskaperna baserat på kinesiskspråkigt material. På grund och avancerad nivå vid universitet förutsätts en lektor i kinesiska kunna undervisa i språket, litteraturen under olika perioder och realiakurser (om såväl Kinas historia som det samtida kinesiska samhället och kulturen). 90 hp kurser inom utbildningen i sinologi finns för att säkerställa både bredd och fördjupning för arbetet med doktorsavhandlingen och för framtida yrkesutövning. Vi individanpassar även doktorandernas utbildning utifrån tidigare kunskaper och avhandlingsämne, samt ger dem möjlighet att läsa såväl fördjupningskurser inom sitt forskningsämne som breda teori och metodkurser vid andra universitet i Sverige och internationellt. Dessa möjligheter kanske inte kan inkluderas i samma mån inom en kortare utbildning. Vi hoppas att det även i fortsättningen kommer att vara forskarutbildningsämnena som får avgöra poängantalet. Om det skulle bli så att det i fakultetsnämnden läggs fram ett förslag om 60 hp kurser för samtliga forskarutbildningsämnena, hoppas vi att det kommer att vara forskarutbildningsämnena som fortsatt beslutar om vilka kurser som ska ges av ämnet, hur stor del obligatoriska kurser, samt andelen fördjupning vs breddning. En annan aspekt att beakta vad gäller poängantalet är att vi och flera andra ämnen önskat fakultetsgemensamma kurser för doktorander (akademiskt skrivande på engelska, vetenskapsteori och forskningsetik etc.). Om dessa kurser också ska inrymmas i 60 hp, så minskar det ytterligare utrymmet att säkerställa fördjupning och breddning inom ämnet, individanpassning, internationella samarbeten etc.

Utvärderingsrapport: Turkiska språk, Institutionen för lingvistik och filologi

Enligt Språkvetenskapliga fakultetens modell för kvalitetsuppföljning och utbildningsutvärderingar ska varje utvärderingsenhet utöver en självvärdering författa en kort utvärderingsrapport till vilken bedömarpanelens utlåtande bifogas (SPRÅKFAK 2018/13). Rapporten ska omfatta nedanstående rubriker och får inte överstiga två sidor.

Reflektion kring självvärdering och bedömarutlåtand

Även om Turkiska språk är en relativt liten miljö lyckas ämnet att skapa en vital och mångsidig forskningsmiljö. Ämnets aktiva professorer handleder inte bara fakultetsfinansierade doktorander utan bihandleder även doktorander vid värdinstitutioner i Kina och Kazakstan. Detta bidrar till internationaliseringen på ett positivt sätt.

Utvecklingsmöjligheter inom Turkiska språk är emellertid begränsade därmed att det är nästan omöjligt att anta doktorander med utländsk finansiering.

För att den jämförande turkologin finns bara i Uppsala i hela Skandinavien är internationellt samarbete det enda möjliga sättet att göra någon utveckling inom ämnesområdet.

I ämnesövergripande delen av bedömarpanelens utlåtande påpekas att samarbeten med andra ämnen, såväl inom fakulteten som över fakultetsgräns ska prioriteras. Utan tvivel kunde gemensamma kurser, seminarier eller andra aktiviteter påverka alla våra ämnen positivt.

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

1. Samarbete mellan relaterade ämnen inom institutionen ska initieras. Detta ska börjas med en diskussion bl.a. om de följande frågor: Vad är våra gemensamma kompetenser/intressen? Vad är våra gemensamma behov? I vilka områden ser vi kooperationsmöjligheter och vilka av dem ska prioriteras?
2. Ämnet Turkiska språk ska starta en diskussion med fakultetens utbildningsledare om frågan om under vilka förutsättningar kunde doktorander med utländsk finansiering antas vid Uppsala universitet.

3. Ämnet Turkiska språk ska starta en allmän diskussion med institutionens och fakultetens ledning om bedömarpanelens fråga och tillsammans utarbeta nödvändiga åtgärder: "Hur samspelar ämnets utveckling med institutionens och fakultetens mål och strategier på längre sikt?"

Övriga kommenterar

I samarbete med institutionen ska fakulteten säkerställa (ev. möjliggöra) att varje ämne får samtidigt minst TVÅ fakultetsfinansierade doktorander. Det är ett minimikrav för att kunna prata om funktionerande forskningsmiljöer.